

บทที่ 6

ศักยภาพปฏิสัมพันธ์และผลรวมความเชื่อมโยงภายในโครงข่ายเส้นทางรถประจำทาง
ในเขตกรุงเทพมหานคร

การศึกษาในส่วนนี้ มุ่งศึกษาความสอดคล้องระหว่างศักยภาพของปฏิสัมพันธ์ หรือผลรวมของจำนวนเที่ยวของการเดินทาง กับผลรวมของค่าความเชื่อมโยงภายในโครงข่ายเส้นทางรถประจำทางระหว่างพื้นที่ต้นทางทางเหนือ และพื้นที่ปลายทางในเขตกรุงเทพมหานครตามสมมติฐานของการศึกษานี้ โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างตัวแปรศักยภาพของปฏิสัมพันธ์ และตัวแปรผลรวมของความเชื่อมโยงภายในโครงข่ายรถประจำทาง ทั้งนี้เพราะตัวแปรทั้งสองเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกัน และเป็นตัวแปรที่มีปัจจัยสำคัญในการวางแผนการขนส่งมวลชน การเปลี่ยนแปลงลักษณะของตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่ออีกตัวแปรหนึ่งเสมอ ดังเช่น ศักยภาพของปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่เปลี่ยนไปในทางที่เพิ่มมากขึ้น ความเชื่อมโยงโดยโครงข่ายรถประจำทางน่าจะปรับให้มีความสูงขึ้นตาม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการเดินทางระหว่างพื้นที่ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามกระบวนการจัดการการเดินทางของการขนส่งมวลชน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน หรือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบบรรพมา เป็นวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลของตัวแปร 2 ชุด ที่อยู่ในมาตราอันดับภาคชั้น หรืออัตราส่วน โดยมีวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$r = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{[N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

โดยที่ r = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 X = ตัวแปรศักยภาพของปฏิสัมพันธ์

Y = ตัวแปรผลรวมของความเชื่อมโยง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะทำให้ทราบถึงขนาด และทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง และสามารถนำมาแสดงลักษณะของความสัมพันธ์โดยการสร้างภาพกระจกระบาย (scatter diagram) และสามารถสร้างเส้นถดถอย (regression line) ตามเทคนิค Method of Least square เป็นเส้นตรงที่แทนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองเพื่อนำไปพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลของตัวแปรทั้งสองต่อไป

6.1 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์

การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร คือ ศักยภาพปฏิสัมพันธ์ และตัวแปรผลรวมของค่าความเชื่อมโยงของพื้นที่ย่อยทั้ง 75 พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร โดยแสดงการเปรียบเทียบข้อมูลของตัวแปรทั้งสองในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 แสดงจำนวนความเชื่อมโยง และศักยภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรุงเทพมหานคร กับพื้นที่ทางเหนือ

พื้นที่	ศักยภาพของปฏิสัมพันธ์	ผลรวมของความเชื่อมโยง
1	31,019	16
2	42,836	16
3	17,347	15
4	53,482	14
5	38,437	16
6	33,591	13
7	33,993	14
8	21,091	14
9	45,737	16
10	52,865	13
11	46,618	15
12	36,385	16

พื้นที่	ศักยภาพของปฏิสัมพันธ์	ผลรวมของความเชื่อมโยง
13	26,868	15
14	32,093	15
15	37,449	15
16	18,953	8
17	7,368	8
18	7,490	4
19	7,730	7
20	5,233	0
21	6,937	4
22	4,994	4
23	21,673	9
24	13,609	8
25	13,413	8
26	6,400	8
27	4,618	3
28	21,784	6
29	20,027	8
30	16,478	9
31	14,725	5
32	5,904	2
33	21,719	10
34	27,280	14
35	16,200	16
36	26,344	15
37	33,672	15
38	15,668	11
39	18,651	5
40	19,280	2

พื้นที่	ศักยภาพของปฏิสัมพันธ์	ผลรวมของความเชื่อมโยง
41	24,120	14
42	15,496	13
43	27,503	14
44	41,775	15
45	22,699	7
46	48,873	14
47	10,642	13
48	21,672	4
49	34,810	4
50	40,946	15
51	35,939	12
52	44,555	12
53	17,339	14
54	16,073	10
55	17,481	5
56	7,754	3
57	22,592	15
58	28,106	16
59	28,445	14
60	16,944	14
61	14,397	12
62	10,014	12
63	9,091	10
64	11,507	14
65	9,987	14
66	11,740	14
67	12,246	14
68	16,403	8

พื้นที่	ศักยภาพของปฏิสัมพันธ์	ผลรวมของความเชื่อมโยง
69	7,325	2
70	18,764	2
71	9,973	3
72	15,243	5
73	15,940	7
74	11,861	4
75	3,921	7

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรศักยภาพของปฏิสัมพันธ์ และตัวแปรผลรวมของความเชื่อมโยงภายในโครงข่ายเส้นทางรถประจำทางตามวิธีการแบบเพียร์สันผลปรากฏดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	r	t
ศักยภาพของปฏิสัมพันธ์		
ผลรวมของความเชื่อมโยง	0.5476	6.6840

จากตารางที่ 6.2 แสดงว่าศักยภาพของปฏิสัมพันธ์ และผลรวมของความเชื่อมโยงภายในโครงข่ายของเส้นทางเดินรถประจำทาง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005 ($t = 6.68 > 2.00$, ที่ $\alpha = 0.05$)

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์นี้ จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานของงานวิจัยนี้ ที่ว่า
 โคจรข้ายเส้นทางรถประจำทางยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพของปฏิสัมพันธ์

ผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์นี้ เมื่อนำค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์ และค่าผลรวมความ
 เชื่อมโยงมาสร้างแผนภาพกระจายและสร้างแนวเส้นกระดกโดย โดยให้ศักยภาพของปฏิสัมพันธ์
 เป็นตัวแปรอิสระ และผลรวมของปฏิสัมพันธ์เป็นตัวแปรตาม โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมโลตัส
 ในการวิเคราะห์การถดถอย และสร้างภาพกระจายกระจายดังแสดงในภาพที่ 6.1

ภาพการกระจาย และผลของการวิเคราะห์การถดถอยทำให้เห็นได้ว่า ข้อมูลของ
 ตัวแปรทั้งสองกระจายในลักษณะเรียงตัวการกระจายในแนวทะแยงมุม จากมุมล่างซ้ายไปยังมุม
 ล่างขวา แสดงลักษณะของความสัมพันธ์กันในทางบวก เส้นกระดกที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์
 การถดถอย ซึ่งได้สมการเส้นตรงดังกล่าว ดังสมการต่อไปนี้

$$Y = a + bX$$

$$Y = 5.628658 + 0.000208X$$

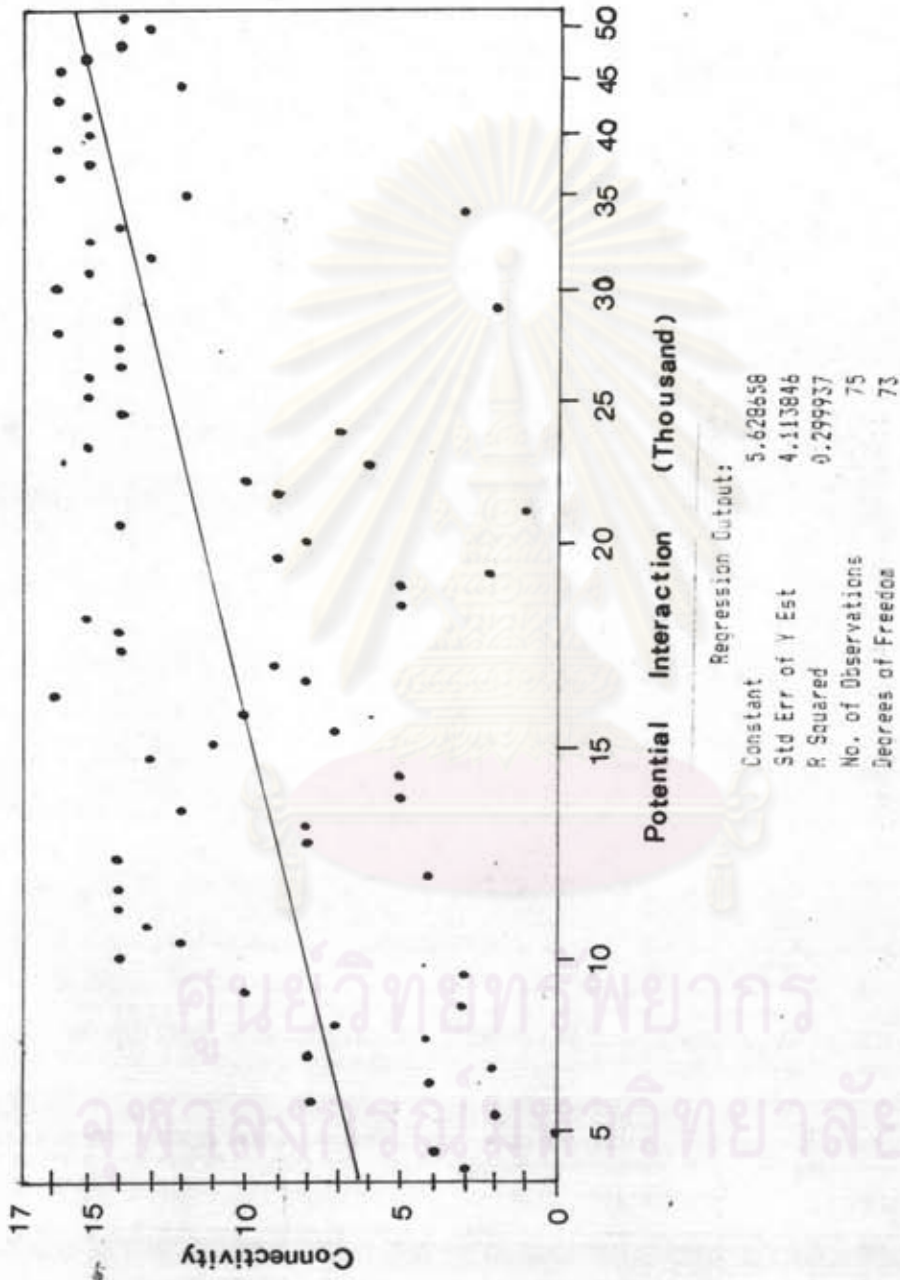
โดยที่

Y	คือ	ค่าการทำนายของผลรวมความเชื่อมโยง
a	คือ	ค่าคงที่ เท่ากับ 5.628658 (จุดตัดบนแกน y)
b	คือ	ค่าคงที่ เท่ากับ 0.000208 (ค่าความชันของเส้น)
X	คือ	ศักยภาพปฏิสัมพันธ์

เมื่อลากเส้นกระดกโดย ในแผนภาพกระจายภาพที่ 6.1 แล้วพบว่า ข้อมูลของพื้นที่
 ย้อยต่าง ๆ กระจายอยู่ในพื้นที่ด้านเหนือ และด้านใต้ของเส้นกระดกโดย ปริมาณใกล้เคียงกัน และเมื่อ
 พิจารณาแบ่งกลุ่มพื้นที่ตามการกระจายตัวนี้ อาจแบ่งกลุ่มพื้นที่ออกตามลักษณะความสัมพันธ์ ระหว่าง
 ศักยภาพปฏิสัมพันธ์และผลรวมความเชื่อมโยง

6.2 การแบ่งกลุ่มพื้นที่ที่ย้อยตามความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพปฏิสัมพันธ์และค่าความเชื่อมโยงภายใน โคจรข้ายเส้นทางรถประจำทาง

การแบ่งกลุ่มพื้นที่ที่ย้อยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ วิธีการแบ่ง
 กลุ่มพิจารณาจากแผนภาพการกระจายของข้อมูลตัวแปรศักยภาพปฏิสัมพันธ์ และผลรวม

แผนภูมิที่ 6.1 แผนภาพการกระจาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเชื่อมโยง (แผนภาพที่ 6.1) ซึ่งในแผนภาพได้แบ่งช่วงของข้อมูลตัวแปรทั้งสองเป็น 5 ช่วงเท่า ๆ กันทั้งตัวแปรในแนวดิ่งและแนวนอน และจำแนกกลุ่มพื้นที่ย่อยตามค่าของตัวแปรทั้งสองของพื้นที่ย่อยนั้น ๆ โดยแบ่งกลุ่มได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่จัดให้มีความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพปฏิสัมพันธ์และค่าความเชื่อมโยงสูง จะเป็นกลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีค่าของตัวแปรอยู่ในช่วงที่ 5

กลุ่มที่จัดให้มีความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพปฏิสัมพันธ์และค่าความเชื่อมโยงปานกลาง จะเป็นกลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีค่าของตัวแปรอยู่ในช่วงที่ 2,3 และ 4

กลุ่มที่จัดให้มีความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพปฏิสัมพันธ์และค่าความเชื่อมโยงต่ำ จะเป็นกลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีค่าของตัวแปรอยู่ในช่วงที่ 1

การที่พิจารณาให้กลุ่มปานกลางมีช่วงกว้าง เนื่องจากต้องการให้เห็นความแตกต่างของกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองได้อย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มสูงและต่ำ ได้แสดงการกระจายทางพื้นที่ของกลุ่มพื้นที่ย่อยทั้งสามในแผนที่ 6.1

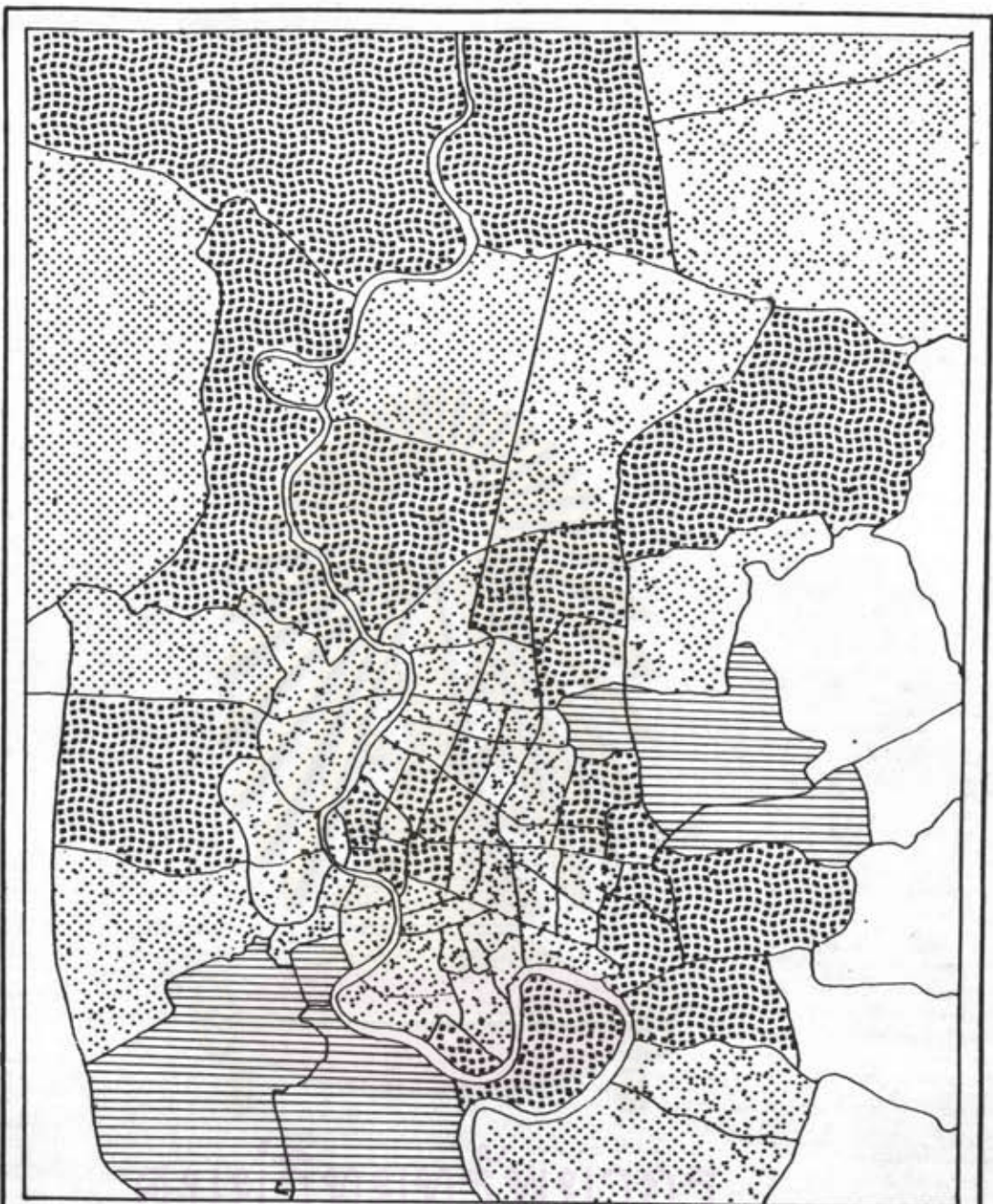
6.2.1 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของปฏิสัมพันธ์ กับผลรวมตามความเชื่อมโยงค่อนข้างสูง เป็นกลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีค่าตัวแปรทั้งสองสอดคล้องกัน ประกอบด้วยพื้นที่ย่อย 3 กลุ่ม คือ

6.2.1.1 กลุ่มพื้นที่ย่อยศักยภาพปฏิสัมพันธ์สูง และผลรวมตามความเชื่อมโยงสูงเช่นเดียวกัน

6.2.1.2 กลุ่มพื้นที่ที่มีค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์ปานกลาง และผลรวมตามความเชื่อมโยงปานกลางเช่นเดียวกัน

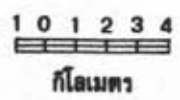
6.2.1.3 กลุ่มพื้นที่ที่มีค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์ต่ำ และผลรวมตามความเชื่อมโยงต่ำเช่นเดียวกัน

กลุ่มพื้นที่ย่อย ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แสดงในตารางที่ 6.3

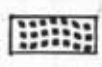
**โครงข่ายเส้นทางรถประจำทางและศักยภาพของปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่
ในเขตกรุงเทพมหานคร**

กลุ่มพื้นที่ตามความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพปฏิสัมพันธ์
กับผลรวมความเชื่อมโยง

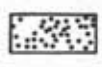

แผนที่ 6.1

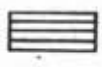
สัญลักษณ์

สัมพันธ์ สูง

สัมพันธ์ ปานกลาง

สัมพันธ์ ต่ำ

ตารางที่ 6.3 กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพปฏิสัมพันธ์และผลรวมความเชื่อมโยงสอดคล้องกันระดับสูง

ลักษณะกลุ่มพื้นที่	ศักยภาพปฏิสัมพันธ์	ผลรวมความเชื่อมโยง	พื้นที่ย่อย
กลุ่มสูง	40,000-53,000	14 - 16	2 บวรนิเวศน์ 44 ลาดพร้าว 4 สัมพันธวงศ์ 46 เกษตร 9 ท่งพยาไท 50 นนทบุรี 11 รongเมือง
กลุ่มปานกลาง	20,000-40,000	7 - 13	6 จิตรลตามหานาค 23 นานาเหนือ อโศก 29 พระโขนง 45 ประชาชื่น 33 ประดิพัทธ์ 51 บางเขน
กลุ่มต่ำ	5,000-20,000	0 - 6	20 สาธุประดิษฐ์ 55 ปทุมธานี 27 คลองตัน 56 อ้อมเกร็ด 31 ซอยศูนย์วิจัย 69 ตลิ่งชัน 32 พระราม 9 71 พัฒนาการ 39 อโศกดินแดง 74 พระประแดง

กลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีศักยภาพปฏิสัมพันธ์ และผลรวมความเชื่อมโยงสอดคล้องกันทั้งกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ มีลักษณะการกระจายทางพื้นที่ที่เห็นได้ชัดว่า กลุ่มสูงมักจะตั้งอยู่ในเขตศูนย์กลางของย่านธุรกิจชั้นใน และศูนย์กลางธุรกิจย่อยที่กระจายอยู่ในเขตมหานครส่วนนอก ซึ่งมีการใช้ที่ดินหนาแน่น เป็นทั้งที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และศูนย์ราชการที่ทำงาน จึงเป็นเขตที่มีศักยภาพปฏิสัมพันธ์เด่นชัดและมีการบริการรถประจำทาง เชื่อมโยงกับพื้นที่ทางเหนือสูงเช่นเดียวกัน ส่วนกลุ่มต่ำมักเป็นกลุ่มพื้นที่ที่อยู่บริเวณรอบนอกเขตมหานคร ที่เป็นที่อยู่อาศัยเบาบาง หรือห่างไกลจากพื้นที่ย่อยทางเหนือ ทำให้มีศักยภาพปฏิสัมพันธ์ต่ำ และมักเป็นบริเวณที่ต้นทางของสายรถประจำทางในเขตชานเมืองสายสั้น ๆ ที่จะเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้นผลรวมความเชื่อมโยงจึงต่ำด้วย ส่วนกลุ่มกลางมักเป็นกลุ่มที่ตั้งอยู่ใกล้

บริเวณกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ มักเป็นย่านที่อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น และมีรถประจำทางหลายสาย มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ทางเหนือในระดับปานกลาง

6.2.2 กลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์ กับผลรวมความเชื่อมโยงระดับปานกลาง ได้กลุ่มพื้นที่ย่อยทั้งหมดจำนวน 37 พื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4 แสดงพื้นที่ย่อยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์กับผลรวมความเชื่อมโยงระดับ ปานกลาง

ลักษณะกลุ่มพื้นที่	ศักยภาพปฏิสัมพันธ์	ผลรวมความเชื่อมโยง	พื้นที่ย่อย	
สูง	40,000-53,000	11 - 13	10 พญาไท	52 พงษ์เพชร
ค่อนข้างสูง	20,000-40,000	14 - 16	1 พระบรมมหาราชวัง 5 วชิรพยาบาล 36 สะพานควาย 7 ถนนนครไชยศรี 37 ห้วยขวาง 8 เกียกกาย 41 บางโพ เต่าปูน 12 ปทุมวัน 43 จตุจักร 13 ลุมพินี 57 บางกรวย 14 สีพระยา 58 บางยี่ขัน 15 สีลม 59 บางขุนนนท์ 28 คลองเตย	
ปานกลาง	10,000-20,000	7 - 13	16 ยานนาวา 47 คันนายาว 24 นานาใต้ 54 รังสิต 25 ทองหล่อ 61 หิรัญบุรี 30 มักกะสัน 62 คลองสาน 38 สุทธิสาร 68 ภาษีเจริญ 42 พระรามหก 73 บางนา	

ลักษณะ กลุ่มพื้นที่	ศักยภาพปฏิสัมพันธ์	ผลรวม ความเชื่อมโยง	พื้นที่ย่อย	
ต่ำ	0-10,000	4 - 6	17 สวนพลู 18 ท่งมหาเมฆ 19 ถนนตก 21 ซ่องนทรีย์	22 เย็นอากาศ 26 ซอยนาคินทร์ 63 บางลำภูล่าง 75 สำโรง

กลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีศักยภาพปฏิสัมพันธ์ กับผลรวมความเชื่อมโยงระดับปานกลาง เหล่านี้เป็นกลุ่มพื้นที่ย่อยที่มีบริเวณต่อเนื่องกันเป็นแนววงแหวนล้อมรอบเขตศูนย์ธุรกิจชั้นใน จึงเป็นทางผ่านของเส้นทางรถประจำทางที่เชื่อมโยงจากเขตชานมมหานคร เข้าสู่เขตศูนย์กลางธุรกิจชั้นในของกรุงเทพมหานคร ประกอบกับพื้นที่เหล่านี้มีการใช้ที่ดินค่อนข้างหนาแน่น เป็นย่านที่อยู่อาศัย และพาณิชย์กรรมปะปนกัน ทำให้ค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ยกเว้นกลุ่มต่ำ เป็นบริเวณที่อยู่บริเวณขอบของเขตมหานครส่วนกลาง และเป็นพื้นที่มหานครส่วนมากที่มีระยะทางไกลจากพื้นที่ทางเหนือมาก ทำให้ศักยภาพปฏิสัมพันธ์ต่ำ และมีการเชื่อมโยงโดยรถประจำทางกับพื้นที่ทางเหนือเพียง 1-2 สาย ส่วนมากเป็นรถประจำทางสายที่มีต้นทางอยู่บริเวณประชาชื่น หรือจตุจักร ทำให้ไม่มีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ที่อยู่จากบริเวณประชาชื่น หรือจตุจักรขึ้นไป

6.2.3 กลุ่มพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์ และผลรวมความเชื่อมโยงระดับต่ำ ได้แก่กลุ่มพื้นที่ที่มีค่าของศักยภาพปฏิสัมพันธ์ไม่สอดคล้องกับผลรวมความเชื่อมโยง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

6.2.3.1 พื้นที่ย่อยที่มีศักยภาพสูงแต่มีผลรวมปฏิสัมพันธ์ต่ำ ได้แก่ พื้นที่ย่อยที่ 48 ลาดพร้าวบางกะปิ และพื้นที่ย่อยที่ 49 บางกะปิ รวมค่าแห่ง มีศักยภาพปฏิสัมพันธ์สูงถึง 21,672 เทียว และ 34,810 เทียว ตามลำดับ แต่มีผลรวมความเชื่อมโยงเท่ากับ 4 ซึ่งนับว่าน้อยสำหรับพื้นที่ดังกล่าว เพราะเป็นย่านที่มีการดึงดูดการเดินทางสูง (มหาวิทยาลัยรามคำแหง) ทำให้การเดินทางระหว่างพื้นที่ทางเหนือ กับพื้นที่นี้ต้องใช้วิธีการเดินทางแบบ 2 ต่อ เป็นส่วนใหญ่

6.2.3.2 พื้นที่ย่อยที่มีค่าศักยภาพปฏิสัมพันธ์ต่ำ แต่มีผลรวมความเชื่อมโยงสูง คือ พื้นที่ย่อยที่ 3 บ่อมปราบ พื้นที่ย่อยที่ 35 ดินแดง พื้นที่ย่อยที่ 53 ปากเกร็ด พื้นที่ย่อยที่ 60 ท่าพระ พื้นที่ย่อยที่ 64 ตลาดพลู พื้นที่ย่อยที่ 65 บุคคโล พื้นที่ย่อยที่ 66 ราษฎร์บูรณะ และพื้นที่ย่อยที่ 67 บางขุนเทียน พื้นที่ย่อยเหล่านี้ อยู่ในเขตชานมมหานครส่วนนอกที่เป็นย่านที่อยู่อาศัยเบาบาง (ยกเว้น

พื้นที่ย่อยที่ 3 ซึ่งอยู่ในย่านศูนย์กลางธุรกิจชั้นใน) จึงมีศักยภาพปฏิสัมพันธ์ต่ำ แต่การที่มีผลรวมของความเชื่อมโยงสูงเพราะสาเหตุต่อไปนี้

ก) เป็นชุมทางสำคัญของเส้นทางรถประจำทางที่มาจากชานเมือง ตามแนวถนนสายหลัก เช่น พื้นที่ย่อยที่ 35 ดินแดง อยู่ระหว่างถนนพหลโยธิน ถนนวิภาวดีรังสิต และถนนอโศก ดินแดง พื้นที่ย่อยที่ 60 ท่าพระ เป็นชุมทางรถประจำทางที่มาจาก ถนนเพชรเกษม ถนนจรัลสนิทวงศ์ และถนนอินทรพิทักษ์ และพื้นที่ย่อยที่ 53 ปากเกร็ด เป็นชุมทางรถประจำทางในช่วงถนนติวานนท์ ถนนแจ้งวัฒนะ เป็นต้น

ข) เป็นพื้นที่ย่อยที่มีเส้นทางรถประจำทางสายขยายเชื่อมชานเมืองด้านเหนือและใต้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรถปรับอากาศ เช่น ปอ.4 , ปอ.5 , ปอ.6 , ปอ.9 ทำให้พื้นที่ปลายทางทางใต้เชื่อมต่อกับบริเวณพื้นที่ย่อยทางเหนือได้เกือบทุกพื้นที่ แต่มีข้อสังเกต คือ ไม่มีรถประจำทางแบบธรรมดาเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ทางเหนือและใต้ พื้นที่ย่อยเหล่านี้คือ 65 , 66 , 67 .

ดังนั้นในการจัดเส้นทางรถประจำทางเพื่อการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ให้มากที่สุดนั้น ควรเลือกพื้นที่ที่เป็นตัวแทน เมื่อจัดให้มีเส้นทางเชื่อมโยงในโครงข่ายเส้นทางรถประจำทางสูงสุด

พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นตัวแทนน่าจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นพื้นที่ที่เป็นชุมทางของถนนสายหลักที่เชื่อมโยงมาจากพื้นที่ต่าง ๆ ในแต่ละส่วนของเมือง
2. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพของปฏิสัมพันธ์สูง หรือค่อนข้างสูง เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อการตอบสนองการเดินทางระหว่างพื้นที่ได้มากที่สุดและทำให้เกิดผลคุ้มค่าในการลงทุนเพื่อการให้บริการด้วย
3. เป็นพื้นที่ที่มีสภาพที่อำนวยความสะดวกการหมุนเวียนของรถประจำทาง ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีการจราจรติดขัด ไม่สะดวกต่อการติดต่อ เปลี่ยน ถ้าย รถประจำทาง
4. พื้นที่ต้นทางในเขตที่มีการขยายตัวของเขตที่อยู่อาศัยอย่างรวดเร็ว น่าจะมีเส้นทางรถประจำทางเชื่อมโยงไปยังจุดสำคัญต่าง ๆ ทั้งภายในพื้นที่ต้นทางเอง และภายในเขตมหานครส่วนกลาง

อย่างไรก็ตาม การจัดเส้นทางรถประจำทางเพื่อให้บริการแก่จำนวนคู่ของพื้นที่ต้นทาง และปลายทางให้สูงสุดนั้น จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ควบคู่กับค่าความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ เพราะบริการรถประจำทางต้องมีค่าใช้จ่ายสูงทั้งในพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนแรงงานที่ใช้ในการให้บริการ ดังนั้น การให้บริการเส้นทางรถประจำทาง จำเป็นต้องคำนึงถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์ และอุปทานในการให้บริการ โดยที่อุปสงค์ของการให้บริการอันหมายถึง เส้นทาง และตารางการเดินรถ อันเป็นผลของการจัดการเดินรถที่มีผลคุ้มค่าการลงทุน และเกิดประโยชน์ต่อการเดินทางสูงที่สุด และอุปทานของการบริการคือ จำนวนเที่ยวของการเดินทางภายในระหว่างพื้นที่ ซึ่งได้มาจากการประมาณการจากตารางการเดินทาง (O-D Matrices) ที่สร้างตามกระบวนการของการวางแผนการขนส่ง ซึ่งแยกตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง และแยกตามช่วงเวลาในรอบวัน ซึ่งจะมีอุปทานของการเดินทางแตกต่างกัน ตารางการเดินทางจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ทราบการกระจายของการเดินทางระหว่างคู่นั้นที่ต้นทาง และปลายทางและทำให้ทราบถึงจำนวนเที่ยวของการเดินทางระหว่างคู่นั้น อันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการขนส่งมวลชนให้ตอบสนองต่อการกระจายการเดินทาง และคุ้มค่าการลงทุนทางเศรษฐกิจในการให้บริการตลอดจนมีความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ในอัตราที่สูง อันทำให้ดึงดูดให้ประชาชนหันมาใช้บริการการขนส่งมวลชนมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย